

Sygn. akt I CSK 12/10

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Iwona Koper

SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Krzysztofa W.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej "Starówka"
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 listopada 2010 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 19 marca 2009 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu
Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo o zapłatę odszkodowania, dochodzonego przez powoda uprawnionego z tytułu spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego. Ustalił, że powód zawarł ze spółką Żabką S.A. umowę najmu przedmiotowego lokalu użytkowego, a wobec faktu, że pozwana ostatecznie zgodziła się na sprzedaż alkoholu w lokalu należącym do powoda tylko na okres 1 roku, to spółka Żabka S.A. odstąpiła od wykonania umowy najmu tego lokalu, łączącej ją z powodem. W ocenie Sądu I instancji działaniom pozwanej nie można zarzucić bezprawności, a tym bardziej winy, a nadto brak jest normalnego związku przyczynowego pomiędzy działaniami pozwanej a szkodą powoda, a to wyłącza odpowiedzialność pozwanej na podstawie art. 416 k.c.

Apelację powoda oddalił Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 19 marca 2009 r. W ocenie tego Sądu niezasadnym było przyjęcie, że między powodem a spółką Żabka Polska S.A. doszło do zawarcia umowy najmu przedmiotowego lokalu, ponieważ jej zawarcie miało nastąpić po uzyskaniu od Spółdzielni zgody na sprzedaż napojów alkoholowych. Nadto Sąd ten ustalił, że brak jest dostatecznych dowodów, aby przeszkodą do wydania zezwolenia na sprzedaż alkoholu było usytuowanie w tym samym budynku kaplicy modlitewnej Związku Wyznania Świadków Jehowy w Polsce, skoro uzasadnienie uchwał organów spółdzielni nie nawiązują do tej kwestii.

Sąd Apelacyjny uznał, że w powyższym stanie faktycznym ocenianym na podstawie art. 416 k.c. brak jest bezprawności działania pozwanej spółdzielni. Nadto stwierdził, że od decyzji organów spółdzielni można się odwołać w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym, a następnie sądowym i w tym trybie powód mógłby kwestionować zasadność odmowy udzielenia zgody. Tymczasem powód nie wykazał, aby w trybie prawem przewidzianym skutecznie wzruszył uchwałę Rady Nadzorczej nr 45/2006 r. z dnia 28 sierpnia 2006 r., uznającą za bezskuteczną skargę powoda na decyzję Zarządu z dnia 5 czerwca 2006 r. odmawiającą zgody na prowadzenie sklepu ogólnospożywczego. W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszym postępowaniu Sąd nie jest władny badać prawidłowości decyzji organów Spółdzielni, skoro mogą być one kontrolowane w odrębnym trybie.

Zarazem Sąd ten uznał, że nie można zarzucać bezprawności, ponieważ żadnych działań Spółdzielni nie można zakwalifikować jako sprzecznych z prawem lub zasadami współżycia społecznego, natomiast argumentacja powoda powinna być rozważana w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym, a więc nie w niniejszej sprawie. Zdaniem Sądu odwoławczego nie jest on władny skontrolować w niniejszej sprawie prawidłowości wydanych uchwał, a zatem wobec braku bezprawności działania spółdzielni bezprzedmiotowe jest rozważanie pozostałych przesłanek dochodzonego roszczenia.

Skarga kasacyjna powoda, zaskarżająca w całości wyrok Sądu Apelacyjnego, oparta została na obu podstawach kasacyjnych. W ramach pierwszej podstawy skarżący zarzucił naruszenie:

- art. 416 k.c. przez przyjęcie, że dochodzenie roszczenia odszkodowawczego wobec Spółdzielni jest możliwe dopiero po wyczerpaniu postępowania wewnątrzspółdzielczego;
- art. 18 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wskutek przyjęcia, że Spółdzielni przysługuje prawo wyrażenia zgody na sprzedaż napojów alkoholowych, podczas gdy prawo to przysługuje organom samorządu terytorialnego;
- art. 12 ust. 2 i art. 14 ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi poprzez przyjęcie, że ustanowienie prawa własnościowego do lokalu użytkowego na rzecz Związku Wyznaniowego jest wystarczającą przesłanką do ograniczenia korzystania z innego lokalu.

W ramach drugiej podstawy kasacyjnej powód zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. przez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, a zatem błędną ocenę dowodów i niewyjaśnienie wszystkich istotnych dla sprawy okoliczności.

Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji.

Strona pozwana w piśmie procesowym z dnia 14 lipca 2010 r., błędnie nazwanym „odpowiedź na skargę kasacyjną” z uwagi na uchybienie terminowi do wniesienia takiej odpowiedzi określonego w art. 398⁷ § 1 k.p.c., wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługiwała na uwzględnienie wobec trafności jednego z zarzutów mieszczących się w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej, co jednak na obecnym etapie postępowania w niczym nie może przesądzać o ostatecznym wyniku rozstrzygnięcia tej sprawy.

Oczywiście nieuzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oparty na twierdzeniach skarżącego dokonania przez Sąd błędnych ustaleń faktycznych w następstwie błędnej oceny dowodów i niewyjaśnienia wszystkich istotnych dla sprawy okoliczności faktycznych. O bezzasadności tego zarzutu przesądza przepis art. 398³ § 3 k.p.c., z mocy którego podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Konsekwentnie i zgodnie przyjmuje się zatem w judykaturze, że przepis art. 233 § 1 k.p.c. nie może w ogóle wypełnić podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. (postanowienie SN z dnia 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07, niepubl.; postanowienie SN z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 76; wyrok SN z dnia 26 kwietnia 2006 r. V CSK 11/06, niepubl.). Ponadto powód nawet nie wyartykułował zarzutu, aby twierdzone przejawy naruszeń art. 233 § 1 k.p.c. mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a tylko stwierdzone naruszenia przepisów procesowych wywołujące taki właśnie skutek stanowią o wystąpieniu drugiej podstawy kasacyjnej z mocy art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.

Wobec braku podstaw do uznania wystąpienia drugiej podstawy kasacyjnej, oceny zarzutów naruszenia prawa materialnego należało dokonać z uwzględnieniem stanu faktycznego będącego podstawą rozstrzygnięcia dla Sądu drugiej instancji.

W tym stanie rzeczy zasadny okazał się zarzut naruszenia art. 416 k.c. wobec co najmniej przedwczesnego przesądzenia o braku podstaw do jego zastosowania, a to w następstwie wewnętrznie sprzecznych stanowisk wyrażonych

w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku co do istnienia bądź braku bezprawności działań organów pozwanej Spółdzielni i uprzedniej możliwości badania tej okoliczności w postępowaniu sądowym lub też istnienia wyłączenia uprawnień Sądu w tym przedmiocie. O istnieniu takiej wewnętrznej sprzeczności w argumentacji Sądu odwoławczego świadczy stwierdzenie tego Sądu, że zasadność odmowy zgody organów spółdzielni na sprzedaż alkoholu w lokalu użytkowym powoda mógłby on badać w trybie postępowania wewnątrzspółdzielczego, bo sąd nie jest władny badać prawidłowości uchwał podejmowanych przez organy spółdzielni, które to uchwały mogą być kontrolowane w odrębnym trybie, przy równoczesnym zarazem stwierdzeniu Sądu Apelacyjnego, że pozwanej Spółdzielni nie można zarzucać bezprawności, ponieważ żadnych jej działań nie można zakwalifikować jako sprzecznych z prawem bądź zasadami współżycia społecznego. Następnie Sąd Apelacyjny wyraźnie wręcz stwierdza, że nie jest władny skontrolować prawidłowości wydanych uchwał jako przesłanki rozstrzygnięcia, by zaraz po tym „...w związku z tym...” przesądzić o braku bezprawności działania pozwanej Spółdzielni, co czyni bezprzedmiotowym rozważanie pozostałych przesłanek dochodzonego roszczenia.

W tej sytuacji, w przedstawionej wewnętrznej sprzeczności stanowiska Sądu, co do istnienia lub braku bezprawności zachowań pozwanej, w sytuacji rozbieżnych poglądów Sądu, co do jego kompetencji w przedmiocie badania tej przesłanki w płaszczyźnie podejmowanych przez organy pozwanej Spółdzielni uchwał, co najmniej przedwczesnym było stanowcze przesądzenie o braku podstaw do zastosowania art. 416 k.c.

Zważyć bowiem należy, że z mocy art. 32 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. 2003 r., Nr 188, poz. 1848 ze zm.) postępowanie wewnątrzspółdzielcze przewidziane statutem spółdzielni ma charakter fakultatywny, a z mocy art. 32 § 3 tej ustawy postanowienia statutu dotyczącego tego postępowania nie mogą ograniczać dochodzenia przez członków ich praw na drodze sądowej. Co więcej, ustawodawca zakłada nawet dopuszczalność równoległego zaskarżania uchwał w postępowaniu wewnątrzspółdzielczym i sądowym, przewidując w takiej sytuacji umorzenie pierwszego z wymienionych postępowań. Oznacza to zatem kontynuację wówczas

wyłącznie postępowania sądowego w przedmiocie oceny zgodności z prawem uchwały organu spółdzielni, a zatem i dokonania w tym sądowym postępowaniu oceny bezprawności zachowania tej osoby prawnej jako działającej poprzez swoje organy.

W judykaturze wyrażono jednoznaczne stanowisko o braku stosunków spółdzielczych sprzeciwiających się stosowaniu wprost przepisów k.c., co sprawia, że w sprawach ze stosunków prawnych nieuregulowanych w Prawie spółdzielczym przepisy k.c. w zasadzie stosuje się wprost, chyba że występuje wyraźne odesłanie do stosowania innych ustaw (zob. wyrok SN z dnia 17 września 2008 r., III CSK 79/08, niepubl.). Oznacza to, że z mocy art. 416 k.c. także spółdzielnia jako osoba prawna jest zobowiązana do naprawienia szkody, jeżeli została ona wyrządzona z winy statutowego organu spółdzielni, prawidłowo powołanego i umocowanego do działania, a także działającego w granicach swych kompetencji. Oparcie odpowiedzialności osoby prawnej w art. 416 k.c. na winie jej organu nie oznacza jednak aby szkoda była następstwem zawinionego zachowania wszystkich członków kolegiального organu, a wystarczające jest zawinione zachowanie jednej z tych osób, jeśli tylko działała ona w wykonywaniu funkcji tego organu (v. wyrok SN z dnia 5 grudnia 2007 r., I CSK 304/07, niepubl.).

Wobec braku w uzasadnieniu zaskarżonego o wyroku jednoznacznych i stanowczych ustaleń w przedmiocie bezprawnego zachowania organów pozwanej Spółdzielni przy podejmowaniu kwestionowanych przez powoda uchwał, co najmniej przedwczesne było stanowisko Sądu Apelacyjnego o braku podstaw do zastosowania art. 416 k.c., co oczywiście na tym etapie postępowania nie przesądza także o tym, aby takie podstawy istniały.

Chybione natomiast okazały się zarzuty naruszenia w skardze kasacyjnej przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2007, Nr 70, poz. 473). Skarżący nie wskazuje w skardze kasacyjnej ani na konkretne przejawy ich naruszenia (błędny wykładnię czy niewłaściwe zastosowanie), ani też nie zamieszcza w uzasadnieniu skargi kasacyjnej żadnej pogłębionej argumentacji mającej wskazywać na czym miałyby polegać zarzucane naruszenie tych przepisów, co przesądza o tym, że

sformułowane we wstępnej części skargi kasacyjnej zarzuty wymykają się spod kontroli Sądu Najwyższego. Również w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny ani nie dokonuje wykładni przepisów wskazanej ustawy, ani też nie wypowiada się w kwestii ich subsumcji co także przesądza o bezzasadności zarzutów naruszenia przepisów tej ustawy wskazanych w skardze kasacyjnej.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.